

Kultur- og likestillingsdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres referanse: 22/232-49
Vår referanse: 2023/99
Dato: 19.06.2023
Publikasjonsnr.: NIM-H-2023-023

Innspill til Norges utkast til 25 – 27. rapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD)

Vi viser til forespørsel av 24. mai 2023 om innspill til utkastet til Norges kommende rapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD). Vi takker for muligheten til å kommentere rapportutkastet.

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven, og den øvrige lovgivningen, samt internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. Som ledd i dette har NIM som oppgave å gi råd til Stortinget, regjeringen og andre offentlige organer i spørsmål som berører menneskerettighetene. Innspill til statens periodiske rapporter til FNs overvåkningsorganer inngår i dette arbeidet.

NIM avgir herved noen innspill til enkelte deler av statens rapportutkast.

Innledning – CERD kommentarer til Norges mellomrapportering (utkast s.1)

- Vi anerkjenner god og konkret informasjon i Norges midtveisrapportering til CERD i november 2019 angående anbefaling 18 (b) om mangfold i rekruttering til arbeidslivet og 28 (c) om EMA¹ med midlertidig opphold. Denne informasjonen kan gjerne tas med i den periodiske rapporten og suppleres med utdypende informasjon etterspurt av komiteen i dens tilsvar av 24.09.2020.

Statistikk – angående samisk statistikk (CO (Concluding Observation) :6, utkast s.1-2)

- Informasjon om etnisitet registreres ikke i offisiell statistikk i Norge, utover indirekte ved egen eller foreldrenes landbakgrunn for nyere innvandrere. Dette er en utfordring i forhold til å kunne kartlegge rettighetssituasjonen for ulike grupper, særlig samer og nasjonale minoriteter. Hvis ønskelig kan denne problemstillingen omtales på bakgrunn av NIMs rapport [En menneskerettighetsbasert tilnærming til samisk statistikk i Norge](#) fra 2020 (også tilgjengelig på engelsk). Det er et pågående arbeid hvor Sametinget vurderer mulighetene og metodene for en eventuell registrering. SSB, Datatilsynet og NIM bidrar.

---

¹ Enslig mindreårig asylsøker.

- Når det gjelder kilder som allerede samler inn data om samisk etnisitet, kan det være aktuelt å vise til folkehelseundersøkelsene gjennomført av Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner i 2019/2020, i tillegg til SAMINOR-undersøkelsene. Det kan også være aktuelt å nevne at kriteriene for innmelding i Sametingets valgmannstall er basert på spørsmål om samisk etnisitet, og at data fra manntallet allerede er knyttet til folkeregisteret og brukes i valgforskning. I lys av dette vil det være nyttig å gi komiteen en forklaring på hvorfor slike selvidentifikasjonsspørsmål anses som hensiktsmessige i disse tilfellene, men ikke i offisiell statistikk mer generelt.
- Når det gjelder holdninger til nasjonale minoriteter, muslimer og samer, kan det være aktuelt å vise til gjentakende spørreundersøkelser som HL-senteret har gjennomført for tredje gang (de to siste også holdninger til og blant muslimer) og NIMs første undersøkelse av [Holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge](#), fra 2022.

Inkorporering, rase og koordinert oppfølging (CO:8, utkast s.6-8)

- (se s.8) Det er fint at rapporten omtaler dialogen med det sivile samfunn og LDO/NIM om oppfølging av FNs anbefalinger. I tillegg til å bedre informasjonen om hvordan departementene følger opp anbefalingene, kan det gjerne tilføyes at dialogmøtenes fokus på ett tema av gangen øker muligheten for en reell og konstruktiv dialog mellom myndigheter og det sivile samfunn.
- Det kan også være relevant å informere om [NIMs Human Rights Tracker](#) som gjør alle anbefalinger fra CERD og andre komiteer lett tilgjengelige for både det sivile samfunn og myndighetene. Alle kan der se hvilke departementer som har oppfølgingsansvar for de ulike anbefalingene. Det hadde vært nyttig å få med i rapporten at det koordinerende departementet for de ulike konvensjonene er forpliktet til å offentliggjøre ansvarsfordelingen for hver konvensjon (bekreftet av JD i brev i oktober 2020, referanse 19/2664 - HFA).

Klager over rasediskriminering (CO:10, utkast s.8-11)

- Det gis mye god informasjon om ulike klagemekanismer. Vi anbefaler redigering sett opp mot informasjon om hatkriminalitet og hatytringer, for å unngå gjentakelser.
- (s.10-11) Det hadde økt leservennligheten hvis oversikten over Diskrimineringsnemdas saker om etnisitet 2018-2022 kunne fremstilles i en tabell, gjerne med spesifisering av antall vedtak (regelbrudd) og uttalelser (ikke regelbrudd), samt mer utfyllende om antallet henlagte og avviste saker. Det vil trolig kunne være nyttig for komiteen med så detaljert gjengivelse av Diskrimineringsnemdas statistikk som mulig.

Hatkriminalitet (CO:12, utkast s.12-14)

- På side 13, andre avsnitt, omtales en 'svak økning' i antallet positive påtaleavgjørelser. På bakgrunn av tabellen side 10 kan man vurdere om uttrykket 'svak' er treffende, eller vurdere å utdype dette.

Hatefulle ytringer (CO:14, utkast s.14-18)

- Det kan være av interesse for komiteen å kjenne til NIMs undersøkelse av hatefulle ytringer mot samer og nasjonale minoriteter (se omtale under punktet Statistikk). Et sentralt funn var at hatefulle ytringer mot samer øker jo lenger nord man kommer i landet.

Situasjonen for etniske minoriteter, m.h.t. utdanning, bolig, helse (CO:20, utkast s.8-11)

- Så vidt vi kan se er ikke vold mot etniske minoriteter nevnt i rapporten, med unntak av samer. Det kunne med fordel vises til tilgjengelig forskning m.v. om vold som rammer andre etniske minoritetsgrupper, dersom dette er tilgjengelig.
- Vi vil også anbefale at statens rapport omtaler situasjonen til papirløse personer og deres tilgang til nødvendig helsehjelp, og eventuell beskrivelse av arbeid og tiltak med denne problemstillingen. Dette er ikke inkludert i CO fra CERD, men er et tema som bør løftes frem til komiteen.

Situasjonen for EMA (CO:28, utkast s.34-35)

- Rapporten påpeker et differensiert omsorgsansvar mellom enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år og de under 15 år. Vi mener at statens rapport med fordel kan forklare mer inngående hva som er forskjellene i omsorgstilbudet fremfor å peke på at tilbudet til de eldre er forsvarlig. Omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år ble vedtatt i 2021 i utlendingsloven. Justis- og beredskapsdepartementet anerkjente i proposisjonen at enslige mindreårige asylsøkere fikk et mer begrenset tilbud, men bygget på at det ikke utgjorde diskriminering. NIM viser til at selv om det stilles krav i forskrift om at omsorgen for enslige mindreårige skal være «forsvarlig», stilles det høyere krav til omsorgen for andre barn under offentlig omsorg når det gjelder blant annet bemanning og innendørs og utendørs arealer. Dette gjelder også for andre norske barn over 15 år som er under barnevernets omsorg.
- Videre vil vi anbefale å gi mer informasjon om i hvilken grad tilsynsordningen er egnet til å fange opp mangler i omsorgstilbudet, og i hvilken grad dette følges opp med ressurser for å ivareta omsorgen.
Fra 1. juni 2022 har Statsforvalteren tilsynsansvaret med mottak for enslige mindreårige asylsøkere. NIM viser til at tilsynet ved et mottak for enslige

asylsøkere gjorde at Statsforvalteren i Oslo og Viken slo alarm og varslet UDI.² Videre viser vi til at Statens helsetilsyn i et brev 1. februar i år har gitt uttrykk for at den finansielle situasjonen er alvorlig, og at de på grunn at et økt antall ankomster det siste året nå er bekymret for at Statsforvalteren i Oslo og Viken, som fører tilsynet med alle mottak for enslige mindreårige asylsøkere ikke vil evne å fange opp situasjonen og gjennom tilsynet kunne bidra til å sikre de enslige mindreåriges rettigheter.³

- Vi vil også anbefale at statens rapport omtaler EMA som forsvinner fra asylmottak. Dette er ikke inkludert i CO fra CERD, men er et tema som bør løftes frem til komiteen. Gjennom medieoppslag har det blitt kjent at det siden 2015 er mer enn 400 barn som har forlatt eller forsvunnet fra mottak for enslige mindreårige uten at en er kjent med hvor de nå oppholder seg.⁴ Det synes uklart hvilke rutiner de enkelte mottak og politidistrikt har for å melde om og etterforske slike forsvinninger. Justis- og beredskapsministeren har i forbindelse med et representantforslag på Stortinget om granskning av forsvinninger gitt tilbakemelding om hvilket arbeid som er igangsatt for å sikre rutiner i saker der asylbarn forsvinner.⁵ Informasjon om dette kan med fordel inntas i rapporten.

Vi håper dette er til nytte og ser frem til å se den ferdige rapporten.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen

Assisterende direktør

Kristin Høgdahl

Avdelingsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

---

² Sak fra nrk.no, publisert 18. januar 2023: [Statsforvaltaren varslar om alvorlege funn etter tilsyn på asylmottak – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet.](#)

³ Statens helsetilsyn, Dimensjonering av tilsyn med enslige mindreårige asylsøkere i mottak – ressursbehov, 01.02.23. Ref. 2022/1297-26.

⁴ Sak fra nrk.no, publisert 6. desember 2022: [432 barn og ungdommer har forsvunnet fra norske asylmottak. Politiet leter sjelden etter asylsøkerne – NRK Vestland](#)

⁵ Vedlegg til Innst. 42 S (2022-2023): [inns-202223-429s-vedlegg.pdf \(stortinget.no\)](#)